

Vapaaehtoisuuden toimintaperiaatteet

Versiohistoria:

Laadittu	2010 – Janne Peltola, Pipsa Penttinen
Päivitys	2016 – Joanna Haahti
Päivitys	2021 – Matias Saikku, Niina Palm (AYYH 4/2021)
Päivitys	2025 – Tuukka Retva, Olli Tunkelo (AYYH 28/2025)

Tässä dokumentissa kuvataan Aalto-yliopiston ylioppilaskunnan (myöhemmin AYY) vapaaehtoistoiminnassa noudatettavat toimintaperiaatteet. Toimintaperiaatteet kuvaavat vapaaehtoisen ”elinkaaren” toiminnassa rekrytoinnista pestin päättymiseen ja arviointiin sekä määrittävät pestaaajan, pestattavan ja AYY:n pysyvän organisaation suhteen ja toiminnan tuen.

Tätä dokumenttia voidaan päivittää AYY:n hallituksen päätöksellä tarvittaessa.

Sisältö

Johdanto.....	3
Vapaaehtoistoimintaa ohjaavat dokumentit	3
AYY:n organisaatio.....	4
Edustajisto	4
Hallitus.....	4
Vapaaehtoiskenttä	5
Oikeudet ja velvollisuudet.....	5
Vapaaehtoisryhmän ja -pestin elinkaari.....	6
Tarvehankinta ja perustaminen	6
Vapaaehtoisryhmän tai -pestin lakkauttaminen.....	7
Rekrytointi ja valinta	7
Vapaaehtoispestin elinkaari	8
Perehdytys.....	9
Keskustelutuokiot.....	9
Toimikauden päättyminen	10
Toiminta pestissä ja resurssit	11
Työntekijät ja hallituksen jäsenet vapaaehtoistoiminnassa	11
Vapaaehtoisten luottamushenkilöt.....	12
Kiitos ja palkitseminen	12
Sanasto	13

Johdanto

Ylioppilaskunnan sydän on sen vapaaehtoiset. Vapaaehtoisuuden toimintaperiaatteet määrittävät, miten AYY:llä valmistellaan ja koordinoidaan vapaaehtoistoimintaa. Lisäksi kerrotaan, miten tehtäviin perehdytyksestä, koulutuksesta ja ylioppilaskunnan käytännöistä ja prosesseista tiedottamisesta huolehditaan. Dokumentin tavoitteena on varmistaa, että vapaaehtoiset kokevat olevansa arvostettuja yhteisön jäseniä ja että vapaaehtoistoimielimiä tuetaan niiden päivittäisessä toiminnassa vapaaehtoistoiminnan periaatteiden mukaisesti. Dokumentti toimii ohjeena niin hallitukselle, työntekijöille ja vapaaehtoisille. Jokainen osapuoli voi vedota tähän dokumenttiin, mikäli kokee ettei yhteisössä toimita sen mukaisesti.

Vapaaehtoinen on omasta tahdostaan mukana organisaation toiminnassa, koska kokee olevansa osallinen. Jaetut arvot ja arvostukset, voimakas yksittäistenkin jäsenten osallistaminen päätöksentekoon ja pyrkimys ennemminkin suunnata ja johtaa toimintaa samaan suuntaan kuin ylhäältä määräten sanella toimintaa ovat elintärkeitä tekijöitä vapaaehtoisten motivaation luomiseksi ja ylläpitämiseksi. Erilaisten vapaaehtoisorganisaatioiden johtamisessa painottuvat yhtäläisesti johtaminen ja ohjaaminen sekä ero vapaaehtoistoiminnan (asioiden) ja vapaaehtoisten (ihmisten) johtamisen välillä.

AYY:n työyhteisö koostuu täysipäiväisesti tai osa-aikaisesti organisaatioon sitoutuneista ihmisistä, joiden velvoite organisaatiota kohtaan perustuu työsopimukseen tai luottamustehtävään. Hyvä työyhteisö kunnioittaa jokaista jäsentään yksilönä, luottaa toimijoihinsa ja on ylipäätään samanaikaisesti tuottava ja viihtyisä.

AYY:n toimintaa tulee jatkossakin kehittää siten, että jokaisella on mahdollisuus vaikuttaa omantyyhnsä sisältöihin ja tavoitteisiin, ja että vapaaehtoiset koetaan AYY:llä ennemminkin pysyvän organisaation työn jakajiksi kuin omia, ”vapaaehtoisten juttuja” tekeviksi erillisiksi toimijoiksi.

Vapaaehtoistyön lähtökohta on se, että se on hauskaa tekijälle. Tämä ei välttämättä tarkoita, että jokainen asia, jonka vapaaehtoinen tekee, olisi hauskaa. Välillä tylsät tai paikoin ikävät hommat ovat valitettavasti osa pestiä, mutta niitä ei saa olla enempää kuin hauskoja hommia. Ikäviä hommia tulisikin ensisijaisesti pyrkiä poistamaan vapaaehtoisten työpöydiltä.

Vapaaehtoistoimintaa ohjaavat dokumentit

AYY:n vapaaehtoistoimintaa määrittää lait, AYY:n ohjesäännöt sekä ohjeistukset. Alla on listattuna ne, jotka koskettavat erityisesti AYY:n vapaaehtoistoimintaa.

Suomen lait:

- Yliopistolaki
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta
- Yhdenvertaisuuslaki
- Työturvallisuuslaki – siten kuin 55 §:ssä säädetään

Edustajiston hyväksymät dokumentit:

- AYY:n säännöt
- Hallituksen työjärjestys
- Hallinto- ja talousohjesääntö
- Kieliohjesääntö – ja politiikka
- Strategia
- Teekkarikokousohjesääntö
- Toimintasuunnitelma

Hallituksen hyväksymät dokumentit:

- Turvallisemman tilan periaatteet

- Strategiset tapahtumat
- Ekologisen kestävyuden toimintaperiaatteet
- Vapaaehtoisuuden toimintaperiaatteet (tämä dokumentti)

Jokaisen AYY:n vapaaehtoisen odotetaan sitoutuvan toimintaa ohjaaviin päätöksiin ja ohjesääntöihin. Viime kädessä vapaaehtoisista vastaava työntekijä ja hallituslainen varmistavat, että ohjeistuksia noudatetaan. Dokumentit ovat julkisesti jaossa internetissä ja paras tapa niiden löytämiseksi on kirjoittaa dokumentin nimi valitsemaasi hakukoneeseen, mikäli kyseessä on AYY:n dokumentti kirjoita hakukenttään ”AYY [dokumentin nimi]”.

AYY:n organisaatio

Aalto-yliopiston ylioppilaskunta on palvelu- ja edunvalvontajärjestö, jonka kaiken toiminnan tavoitteena on mahdollistaa jäsenilleen maailman paras opiskelijan elämä.

Edustajisto

Edustajisto käyttää ylioppilaskunnan ylintä päätösvaltaa. Edustajisto valitaan aina kahdeksi vuodeksi niin, että joka toinen vuosi kaikilla ylioppilaskunnan jäsenillä on mahdollisuus sekä asettua ehdolle edustajistoon että äänestää edustajistovaaleissa. Edustajiston suuruus on 45 jäsentä, joiden kaikkien tulee olla AYY:n jäseniä.

Edustajisto päättää muun muassa AYY:n talousarviosta, tilinpäätöksestä, rakentamisesta, lainoista ja säännöistä. Edustajisto valitsee myös ylioppilaskunnan hallituksen, hallituksen puheenjohtajan, edustajiston puheenjohtajiston, toiminnanjohtajan ja talousjohtajan. Monet edustajiston tekemät päätökset ja linjaukset ohjaavat myös vapaaehtoistoimintaa.

Hallitus

Ylioppilaskunnan hallitukseen kuuluu vähintään kuusi (6) ja enintään kymmenen (10) jäsentä, mukaan lukien puheenjohtaja. Edustajisto valitsee hallituksenmuodostajan, joka haastattelee hallitushakijat ja tekee esityksen edustajistolle hallituksen jäsenistä.

Hallitus koostuu AYY:n jäsenistä, jotka toimivat luottamustoimessa AYY:lle. Hallituksen jäsenille maksetaan palkkio ja he ovat käytännössä täysipäiväisesti töissä AYY:llä. Hallituksen jäsenet eivät ole kuitenkaan työsuhteessa, eikä heillä ole työaikoja. Vapaaehtoisen on hyvä ottaa nämä asiat huomioon työskennellessään hallituksen jäsenien kanssa.

Jokaisella vapaaehtoiskokoonpanolla, on nimitetty hallituksen jäsen, joka vastaa yhteydenpidosta vapaaehtoiskokoonpanon ja hallituksen välillä. Hallituksen työjärjestyksen mukaan, jokainen vapaaehtoiskokoonpano tuo tiedoksi hallituksen kokoukseen muistion tai pöytäkirjan kokouksestaan. Vapaaehtoiskokoonpanolle nimetty hallituksen jäsen on vastuussa pöytäkirjojen ja muistioiden tuomisesta tiedoksi hallitukselle.

Vapaaehtois kenttä

AYY:n hallitus perustaa kaikki vapaaehtoiskokoonpanot ja nimittää niiden puheenjohtajan, tarvittaessa varapuheenjohtajan, jäsenet, vastaavan hallituksen jäsenen sekä työntekijän.

Jaostot

Jaostot ovat hallituksen alaisia ja toimivat hallituksen linjausten ohjaamina. Jaostot ovat vapaaehtois kentän ylimpiä toimielimiä ja ne toimivat jäsentensä tukiryhmänä, jotka saattavat johtaa omaa toimikuntaansa. Jaoston jäsenet ovat rekrytöityjä vapaaehtoisia, jotka nimittää AYY:n hallitus ja haku jaoston jäseneksi on avoin.

Toimikunnat

Hallituksen ja jaoston alaisuudessa voi toimia toimikuntia. Mikäli toimikunta toimii jaoston alaisuudessa, toimikunnan puheenjohtaja(t) ovat kyseisen jaoston jäseniä. Jaoston alla toimiva toimikunta vastaa toiminnastaan jaostolle ja hallitukselle. Itsenäisenä toimiva toimikunta vastaa toiminnastaan vain hallitukselle. Toimikunnat voivat olla joko rekrytöityjä tai kokoavia.

Rekrytyn toimikunnan jäsenet ovat rekryttyjä vapaaehtoisia, jotka nimittää AYY:n hallitus ja haku toimikunnan jäseneksi on avoin.

Kokoavan toimikunnan jäsenet kootaan ainejärjestöjen edustajista, jotka ainejärjestöt ilmoittavat ja AYY:n hallitus nimittää vapaaehtoisvastaavaan esityksestä. Hallitus voi joko hyväksyä tai hylätä esityksen kokonaan tai osittain. Yhdistys voi omalla ilmoituksellaan pyytää ilmoittamansa toimikunnan jäsenen vapauttamista toimikunnan tehtävistä. Ilmoituksen jälkeen AYY:n hallitus käsittelee asian kokouksessaan.

Kokoava toimikunta voi olla joko pelkästään yhdyssiteenä toimiva toimikunta tai toimikunta, joka myös tekee ylioppilaskunnan toimintaa. Kokoavan toimikunnan jäsenet ovat AYY:n vapaaehtoisia, mutta heihin kohdistuu eri tavalla oikeuksia ja velvollisuuksia kuin rekryttyihin vapaaehtoisiin.

Muut työryhmät

Hallitus voi perustaa työryhmiä asioiden valmistelua tai muiden kokonaisuuksien suorittamista varten. Työryhmän toimikausi määritetään työryhmää nimettäessä. Toimikausi voikin siis olla jotain muuta kuin kalenterivuosi. Työryhmät eivät toimi vuosittain, vaan ne perustetaan aina tarpeen mukaan. Työryhmiin pätee samat käytännöt kuin muihin vapaaehtoisikokoonpanoihin. Työryhmää nimettäessä määritetään toimiiko työryhmä jaosto- vai toimikuntatasolla, joiden mukaan määritellään työryhmään pätevät oikeudet ja velvollisuudet.

Oikeudet ja velvollisuudet

Vapaaehtoistyössä on tärkeää, että sekä pysyvällä organisaatiolla että vapaaehtoisilla on selkeästi määritellyt oikeudet ja velvollisuudet. Vapaaehtoisella on oikeus tiettyihin asioihin ja velvollisuus tiettyihin asioihin samaten kuin AYY:llä on velvollisuus tarjota tietyt asiat ja oikeus odottaa tiettyjä asioita.

Seuraava voi hahmottaa siten, että kullakin on *velvollisuus* tuottaa aktiivisesti tiettyjä asioita ja passiivinen *oikeus* odottaa tiettyjen asioiden tapahtuvan. Jokaisen pestin alkaessa käydään läpi miten eri oikeudet ja velvollisuudet toteutuvat kyseissä pestissä. Velvollisuudet eivät tarkoita sitä, että ne tulee suorittaa omasta hyvinvoinnista välittämättä. Tärkein lähtökohta on se, että vapaaehtoinen pitää hauskaa ja nauttii tekemästään vapaaehtoistyöstä. Mikäli näin ei ole, pestiajalla on velvollisuus olla apuna ongelmatilanteessa.

	PESTATTAVA/ VAPAAEHTOINEN	PESTAAJA/ AYY
OIKEUDET	<ul style="list-style-type: none"> • Vaikuttaa pestin sisältöön ja osallistua pestiin liittyvään keskusteluun ohjeistusten puitteissa. • Saada tehtävänsä riittävät resurssit • Saada tehtävänsä liittyvistä, ennakkoon sovituista kuluista korvaus • Saada riittävä perehdytys tehtävään • Olla saamatta tarpeetonta henkistä painetta • Ilmoittaa epäkohdista vapaaehtoisten luottamushenkilölle • Kehittää pestiä 	<ul style="list-style-type: none"> • Valita, nimetä ja tarvittaessa vapauttaa vapaaehtoiset tehtävistään • Antaa tehtäviä ja tavoitteita pestin puitteissa • Ohjata vapaaehtoisten toimintaa tavoitteiden saavuttamiseksi • Hyötyä vapaaehtoistyöstä • Kehittää pestiä
VELVOLLISUUDET	<ul style="list-style-type: none"> • Pitää hauskaa • Kouluttautua tehtävään • Hoitaa sovitut tehtävät • Noudattaa AYY:n linjoja • Sitoutua AYY:n arvoihin ja ohjeisiin • Dokumentoida pestin olennainen sisältö • Perehdyttää seuraajansa • Kehittää pestiä 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjota tukea sekä riittävä koulutus ja ohjeistus tehtävässä onnistumiseksi • Ohjata vapaaehtoisten toimintaa tavoitteiden saavuttamiseksi • Pitää pesti-, kehitys- ja päätöskeskustelut • Arvioida pestin onnistumista • Palkita ja kiittää • Puuttua mahdollisiin epäkohtiin • Tarjota riittävät resurssit pestin toteuttamiseksi • Kehittää pestiä

Vapaaehtoisryhmän ja -pestin elinkaari

Tarvehankinta ja perustaminen

Vapaaehtoisryhmä tai -pesti voidaan perustaa, jos toimintaympäristössä tai AYY:llä on havaittavissa selkeä tarve työlle, joka soveltuu vapaaehtoiselle. Uutta vapaaehtoispestiä ei tule perustaa kevyin perustein: jokainen vapaaehtoinen on tärkeä ja vie aina jonkin verran pysyvän organisaation aikaa; toisaalta pestien perustamista ei tule myöskään pelätä, sillä jokainen lisäjäsen AYY:n aktiivisen toiminnan piirissä tuo lisää jäsenistön ääntä toimintaan.

Vapaaehtoisryhmän perustaa aina hallitus. Uusi ryhmä voidaan joko perustaa vuoden alussa, edeltävän vuoden tarvehankinnan perusteella tai keskellä vuotta. Uuden vapaaehtoisryhmän perustamista voivat ehdottaa jo toiminnassa olevat jaostot ja toimikunnat, mutta hallitus tekee viimeisen harkinnan vapaaehtoisryhmän tarpeellisuudesta. Mikäli uusi vapaaehtoisryhmä tulisi toimimaan esimerkiksi jonkin jaoston alaisuudessa, tulee ko. jaostoa kuulla ennen perustamispäätöstä.

Vapaaehtoisryhmän tai -pestin lakkauttaminen

Vapaaehtoisryhmän tai -pestin voi lakkauttaa hallitus joko hallituksen jäsenen, työntekijän, vapaaehtoisryhmän tai vapaaehtoisryhmän puheenjohtajan aloitteesta. Lakkauttaminen tapahtuu yleisesti vuoden lopussa, kun uusia vapaaehtoisryhmiä perustetaan. Mikäli jo toiminnassa oleva vapaaehtoisryhmä päätetään olla perustamatta seuraavalle vuodelle, tulee tästä mainita hallituksen kokouksen pöytäkirjassa erikseen. Ennen lakkauttamispäätöstä kuullaan relevantteja tahoja, kuten vapaaehtoisryhmää ja jaoston jäseniä, mikäli ryhmä toimii jaoston alaisuudessa.

Rekrytointi ja valinta

AYY:llä jokainen vapaaehtoinen tulee valita avoimesti voimassa olevia lakeja ja ohjesääntöjä noudattaen. Hakuilmoitusten tulee näkyä niin viikkotiedotteessa ja verkkosivuilla. Avoimella viestinnällä saadaan enemmän ja parempia hakemuksia sekä edistetään vapaaehtoiskentän moninaisuutta.

Jaostopuheenjohtajien rekrytoinnissa hakijoiden nimet ovat julkisia.

Rekrytoidut vapaaehtoiset

Hakuilmoituksen yhteydessä kerrotaan pestin kuvaus, valintakriteerit ja eduksi katsottavasti asiat. Hakijat valitaan haastatteluun kirjallisen hakemuksen perusteella, eli kaikkia hakijoita ei välttämättä kutsuta haastatteluun. Lopullisen ehdotuksen tekevät haastattelija eli pestaaaja, vastaava työntekijä ja vastaava hallituksen jäsen yhdessä, minkä jälkeen valintaehdotus esitellään hallitukselle, joka joko hyväksyy tai hylkää esityksen.

Edellytämme kaikilta vapaaehtoisiksi hakijoilta:

- Halua ja intoa toteuttaa vapaaehtoisryhmän ja -pestin toimintaa
- Reipasta ja sopeutuvaa asennetta
- Intoa tiimityöhön sekä kehityshalukkuutta
- Tehtävän mukaan tarvittavaa ajallista panostusta
- Sitoutumista AYY:n vapaaehtoisuuden periaatteisiin

Eduksi katsotaan

- Aiempi kokemus haettavan tehtävän vastuualueesta
- Realistinen käsitys tehtävästä
- Kehitysideat

Valinnoissa otetaan lisäksi huomioon hakijoiden diversiteetti ja painotetaan monimuotoista vapaaehtoiskenttää. Hakijalla on oikeus pyytää ja saada valinnan perustelut riippumatta siitä, onko hän tullut valituksi vai ei.

Alla olevassa taulukossa puheenjohtajistolla tarkoitetaan vapaaehtoisryhmän puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa. Mikäli vapaaehtoisryhmällä ei ole varapuheenjohtajaa, puheenjohtajistolla tarkoitetaan pelkkää puheenjohtajaa.

PESTATTAVA	PESTAAJA
Jaoston puheenjohtajisto	Hallituksen jäsen
Itsenäisen toimikunnan puheenjohtajisto	Hallituksen jäsen
Jaoston jäsen	Jaoston puheenjohtajisto
Toimikunnan jäsen	Toimikunnan puheenjohtajisto

Haastattelija, vastaava työntekijä tai vastaava hallituksen jäsen voi tarveharkinnan perusteella ehdottaa muutoksia valittavien vapaaehtoisryhmien tai -pestien kokoonpanoihin tai nimiin myös kesken rekrytointiprosessin. Kokoonpanojen muutoksissa tulee huomioida hakijoiden yhdenvertainen kohtelu. Tarveharkinnan perusteella hakijalle voidaan tarjota myös pestiä, johon hän ei ole hakenut. Tällöin tulee aina varmistua siitä, että kaikki, joiden työhön muutos toimivuoden aikana vaikuttaa, ovat tietoisia muutoksesta ennen sen hyväksymistä. Muutokset hyväksytään, kun hallitus nimittää vapaaehtoisryhmän kokouksen.

Kokoavat toimikunnat

Kokoavan toimikunnan jäsenet valitaan ainejärjestöjen omien ilmoitusten perusteella. Kun yhdistykselle on valittu uudet toimijat, ainejärjestön edustaja täyttää lomakkeen, jossa kysytään edustajia kuhunkin toimikuntaan. AYY:n hallitus vahvistaa toimikunnan kokoonpanon toimikunnan puheenjohtajan, vastaavan työntekijän ja vastaavan hallituslaisen ehdotuksen pohjalta. Hallitus voi joko hyväksyä tai hylätä esityksen kokonaan tai osittain. Yhdistys voi omalla ilmoituksellaan pyytää ilmoittamansa toimikunnan jäsenen vapauttamista toimikunnan tehtävistä. Ilmoituksen jälkeen AYY:n hallitus käsittelee asian kokouksessaan.

Vapaaehtoispestin elinkaari

AYY:n vapaaehtoiset toimivat työmäärältään ja vastuultaan erikokoisissa pesteissä. Tämän takia jokaisen vapaaehtoisen toimikausi näyttää erilaiselta. Monella toiminta on jaksottunutta, mikäli vapaaehtoinen järjestää isoja tapahtumia (esim. vuosijuhlat, Dipoli-bileet). Nämä ohjeet eivät ole kiveen hakattuja vaan ohjenuora, jota sovitetaan jokaisen pestin tarpeiden mukaan.

Vapaaehtoiselle voidaan käyttää kahden tai yhden keskustelun mallia. Vapaaehtoisryhmän puheenjohtajisto yhdessä pestiajan tekee arvion siitä, kumpi malli sopii kyseiselle vapaaehtoisryhmälle. Kahden keskustelun malli sopii paremmin niihin pesteihin, joissa on isommat työmäärät ja vastuut. Yhden keskustelun malli sopii kevyempiin pesteihin, kuten kokoavan toimikunnan jäsenelle.

Kahden keskustelun elinkaari:

Yhden keskustelun elinkaari:

Kehityskeskustelu voidaan myös pitää tarvittaessa kahden keskustelun mallissa puolivälissä pestiä, mikäli tämä nähdään tarpeelliseksi. Vapaaehtoinen voi myös pyytää koska tahansa keskustelutuokiota pestaaajaltaan. Näihin ei voi kuitenkaan täysin tukeutua, sillä säännöllisesti pestajaan aloitteesta pidetyt keskustelut mahdollistavat ongelmiin puuttumiseen ennen kuin ne aiheuttavat suurempaa vahinkoa. Usein vapaaehtoinen pyytää keskustelutuokiota vasta silloin, kun ongelmat ovat paisuneet kestävämmäksi.

Perehdytys

Jokainen vapaaehtoinen tulee perehdyttää pestiinsä. Tehtäväkohtaisen perehdytyksen järjestämisestä vastaa ensisijaisesti pestaja sekä edeltävänä vuonna pestissä toiminut vapaaehtoinen yhteistyössä vastaavan työntekijän kanssa. Erityisesti vuoden alussa alkavissa pesteissä otetaan huomioon samanaikaiset koulutustarpeet (esim. toimistokäytänteet tai AYY:n organisaatio) ja järjestetään yhteisiä perehdytyksiä.

Perehdytykseen on hyvä varata reilusti aikaa ja järjestää kasvotusten. Usein kysymyksiä nousee kesken perehdytyksen ja vielä sen jälkeen. Tämän takia on tärkeää myös tarjota helppo tapa keskustella aikaisempien toimijoiden kanssa. Moniin vapaaehtoispesteihin kuuluu myös perinteisiä ja vähemmän asiapitoisempia perehdytyksiä. Nämä perehdytykset on hyvä pitää erillään asiapitoisemmasta perehdytyksestä.

Keskustelutuokit

Pesti- kehitys- ja päätöskeskustelut ovat kaikki muodoltaan samantyyppisiä, mutta sisältö vaihtelee. Keskusteluun osallistuvat pestaja ja pestattava, harkinnan mukaan myös muita. Keskustelulle on hyvä varata noin tunti aikaa, ettei keskustelua jouduta keskeyttämään aikataulullisista syistä. Usein keskusteluissa kuuluu noin puoli tuntia, mutta keskustelun lähtiessä laukalle voi mennä pidempäänkin. Keskustelut järjestetään lähtökohtaisesti kasvotusten. Keskustelu voidaan pitää epämuodollisessa merkeissä kuten kävelynä, lounaana, jäätelöitä syödessä terassilla tmv. Toteutustavoissa voi olla luova, mutta huomioithan yksityisyyden. Lounas ei ole paras paikka avautua ongelmistaan, ja kampuksella tutut tulevat herkästi keskeyttämään juttutuokion. Keskusteluissa molemmat osapuolet antavat palautetta toisen toiminnasta. Pestajaan tulisi kysyä, miten omaa tai organisaation toimintaa voisi parantaa.

Pestikeskustelun tarkoituksena on sopia vapaaehtoispestin aikaisista yhteisistä toimintatavoista ja käydä läpi sekä pestajaan että pestattavan toiveet ja odotukset. Hyvä pestikeskustelu takaa, ettei kummallekaan jää harhaluuloja ”kirjoittamattomista odotuksista”. Pestikeskustelu pidetään perehdytysten jälkeen, kun pestissä on toimittu jo hetken aikaa.

Kehityskeskustelu pidetään toimikauden puolivälissä. Keskustelussa käydään läpi, miltä alkupuoli pestistä on tuntunut ja mitä loppukauden aikana voitaisiin vielä kehittää. Kehityskeskustelu on hyvä hetki kerätä palautetta mahdollisia organisaatiomuutoksia seuraava vuotta varten.

Päätöskeskustelu pidetään pestin lopuksi. Tässä käydään läpi vuoden aikana kohdatut onnistumiset ja epäonnistumiset. Päätöskeskustelusta voidaan kerätä kehitysideoita ensi vuodelle, mutta ehdotukset isommista organisaatiomuutoksista pitää kerätä jo aikaisemmin. Hyvä kysymys päätöskeskusteluun on ”Mitä

olisit tehnyt eri tavalla?” Vastaukset on hyvä kirjata ylös ja kertoa seuraajalle perehdytyksessä ja tarvittaessa lisätä testamenttiin.

Toimikauden päättyminen

Vapaaehtoisen toimikausi päättyy silloin, kun vapaaehtoisia nimettäessä on päätetty. Varsinaisen toimivuoden jälkeen tulee muistaa antaa hetki seuraajan perehdyttämiselle, testamentin viimeistelylle ja arkistoinnille. Näin seuraaja pääsee jatkamaan hyvin tehdyiltä pohjalta omaa työtään.

Joissain tapauksissa toimikausi voidaan kuitenkin päättää ennenaikaisesti. Vapaaehtoinen voi halutessaan keskeyttää toimikautensa keskusteltuaan siitä pestajaan ja vastaavan työntekijän kanssa, jonka jälkeen hallitus voi vapauttaa vapaaehtoisen tehtävästään hallituksen kokouksen päätöksellä.

AYY:n hallitus voi vapauttaa vapaaehtoisen tehtävästään hallituksen jäsenen, työntekijän, vapaaehtoisryhmän puheenjohtajiston tai jäsenen aloitteesta. AYY voi keskeyttää vapaaehtoisen toimikauden vain asiallisen ja painavan syyn takia ja syy on aina perusteltava vapaaehtoiselle. Sellainen syy voi olla vaikkapa toistuva haluttomuus tai kyvyttömyys sitoutua AYY:n toimintaa ohjaaviin sääntöihin, ohjeisiin ja periaatteisiin tai epäasiallinen käytös, joka liittyy tehtävän suorittamiseen tai joka kohdistuu toiseen AYY:n työyhteisön tai Aalto-yhteisön jäseneseen. Yleensä vapaaehtoisista ei vapauteta tehtävästään ennen kuin hän on saanut mahdollisuuden korjata toimintaansa. Ensin annetaan kirjallinen varoitus, minkä jälkeen voidaan asia viedä hallituksen käsiteltäväksi. Kunkin vaiheen voi tehdä vastaava työntekijä tai hallituksen jäsen yhteisten keskustelujen jälkeen.

Äärimmäisissä tapauksissa ja erittäin painavista syistä voidaan asia käsitellä hallituksen kokouksessa välittömästi, esimerkiksi jos henkilö aiheuttaa selkeää vaaraa muille yhteisön jäsenille.

Yhdistys voi omalla ilmoituksellaan pyytää ilmoittamansa toimikunnan jäsenen vapauttamista kokoavan toimikunnan tehtävistä. Ilmoituksen jälkeen AYY:n hallitus käsittelee asian kokouksessaan.

Mikäli toimikausi päättyy ennenaikaisesti, tulee myös sopia, miten tästä eteenpäin toimitaan. Tilanteesta ja olemassa olevista resursseista riippuen vastuu viran tehtävistä voi siirtyä väliaikaisesti esimerkiksi pestajaalle, jollekin toiselle vapaaehtoisryhmän jäsenelle tai vapaaehtoisryhmästä vastaavalle työntekijälle tai pysyvästi toiselle vapaaehtoisryhmän jäsenelle tai vapaaehtoisryhmän puheenjohtajalle. Samalla tulee pohtia, rekrytoidaanko loppuvuoden ajaksi uusi vapaaehtoinen. Mikäli näin toimitaan, avataan haku normaalin rekrytointiprosessin tavoin.

Toiminta pestissä ja resurssit

Vapaaehtoistoiminnassa tärkeintä (ja antoisinta) on kuitenkin itse työskentely pestissä. Vapaaehtoiselle tulee tarjota tukea ja turvaa, ottaa vastaan ja antaa palautetta sekä tietenkin **pitää hauskaa**. Tämänkin tarjoamisesta vastaa pääsääntöisesti pestaja yhteistyössä vastaavan työntekijän kanssa.

AYY:n vapaaehtoisilla on käytössään erilaisia resursseja ja muita etuja vapaaehtoistehtävän menestyksellään hoitamiseen. On luonnollisesti huomioitava, että yksittäisten etujen ja resurssien käyttö riippuu niiden saatavuudesta, esimerkiksi varaustilanteesta. Eri pestien etuja on kuvattu tarkemmin seuraavassa taulukossa. Jaoston tai toimikunnan resurssit koskevat myös jaosto- ja toimikuntapuheenjohtajia. AYY:n resurssit ja muut edut ovat tarkoitettu vain AYY:n vapaaehtoistehtävissä toimimiseen.

	Kerta- vuokka- tavan käyttö in aika- käyttö	Bilin ja pakettiauton käyttö in aika- käyttö	Muiden resurssien käyttö in aika- käyttö	AYY- tili	Koulutus toimintaan AYY:n in aika- käyttö	Ketun avaaminen AYY:n in aika- käyttö	Vapaa- ehtoisten in aika- käyttö	Minetti työntekijä	Mahdollisuus osa- ajamiseen	Velvoite osa- ajamiseen	Velvoite osa- ajamiseen	Budjetti kehittämiseen	Vapaaehtoisten järjestettyyn virittämiseen	Toimiston virittämiseen	Mentorointi
Jäoston puheenjohtaja	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Jäostot	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Toimikunnan puheenjohtaja				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rekryttävä toimikunta	x	x	x	(x)	x	(x)	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kokoava toimikunta	x	x	x	(x)			x	x		x	x				

Työntekijät ja hallituksen jäsenet vapaaehtoistoiminnassa

Tärkeintä vapaaehtoisten ja työntekijöiden suhteessa on, että molemmat sitoutuvat yhteisiin toimintaperiaatteisiin. Tämä on tärkeä osa pestikeskustelua, perehdytystä ja pestissä toimimista. Vapaaehtoisilla on ainutlaatuinen näkökulma ylioppilaskunnan toimintaan ja sen vuoksi on tärkeää huomioida vapaaehtoisten tuorein silmin tehdyt havainnot pysyvän organisaation toiminnasta. Paras lopputulos saavutetaan avoimella vuorovaikutuksella ja molemminpuolisella arvostavalla keskustelulla.

Vapaaehtoisten suhde työntekijöihin ja hallituslajiin on usein erilainen kuin toisiin AYY:n vapaaehtoiisiin. Työntekijällä (joskaan ei hallituksen jäsenenä) on kiinteät työajat, joista joustamista ei voi velvoittaa, sekä työsuhteen rajaamat työehdot. Toisaalta työntekijällä on mahdollisuus tehdä sellaisiakin asioita, joihin vapaaehtoisella ei välttämättä riitä aika tai kokemus, esimerkiksi virka-aikaan tapahtuvat tai laajaa ammattitaitoa vaativat järjestelyt (kuten lupa-asiat) sekä sopimukseen ja kulunseurantaan liittyvät tehtävät. Viime kädessä vapaaehtoisryhmälle osoitettu työntekijä ja hallituksen jäsen vastaavat ryhmän toiminnasta ja vapaaehtoisten päätöksistä hallitukselle ja sitä kautta edustajistolle, minkä vuoksi erityisesti suunnitelluista muutoksista ja uusista ideoista tulee aina keskustella työntekijän kanssa.

Työntekijällä on oikeus odottaa vapaaehtoisen tekevän sen, mitä lupaakin, mutta toisaalta myös velvollisuus ymmärtää vapaaehtoisen rajallisia aikaresursseja. Työntekijä ei useimmiten ole vapaaehtoisen johtaja: kyse on enemmänkin ohjaamisesta kuin suorien käskyjen antamisesta. Käskyjäkin voi tarvittaessa antaa, mikäli tilanne sitä vaatii – jos kyse on vaikkapa ohjesäännöstä, on viime kädessä työntekijän vastuu ja oikeus varmistaa, että sitä noudatetaan.

Vapaaehtoisella on oikeus odottaa työntekijän tekevän sen mitä lupaakin, mutta myös velvollisuus kunnioittaa työntekijän muita työtehtäviä ja -ehtoja. Vapaaehtoisen kannattaa huomata, että kokenut työntekijä on merkittävä resurssi, joka hyvässä yhteistyössä voi tuottaa moninkertaisen hyödyn vapaaehtoisen yksin puurtamaan projektiin verrattuna. Työntekijä on myös merkittävä apu ja tuki toiminnan ja tapahtumien toteuttamisessa.

Vapaaehtoisten luottamushenkilöt

Vapaaehtoisten luottamushenkilöt ovat AYY:n organisaation työntekijöitä. Luottamushenkilöiden tehtävänä on huolehtia, että toimintaperiaatteisiin perehdytään ja niitä noudatetaan. Luottamushenkilöt auttavat konfliktitilanteissa, jotka liittyvät vapaaehtoiisiin. Konfliktit voivat olla vapaaehtoisten keskinäisiä tai konflikteja vapaaehtoisen ja työntekijän tai hallituslajin kanssa.

Luottamushenkilöt huolehtivat siitä, että vapaaehtoisia kohdellaan oikeudenmukaisesti ja tasa- arvoisesti, sekä tarvittaessa neuvoo ja tukee vapaaehtoisia muutostilanteissa ja mahdollisten ongelmatilanteiden selvittämisessä. Luottamushenkilöt neuvottelevat pestajaan ja vastaavan työntekijän kanssa vapaaehtoisia koskeissa asioissa ja on osaltaan mukana kehittämässä työyhteisöä vapaaehtoisten ja pestajien kanssa.

Koska luottamushenkilöt ovat osa AYY:n vakituista organisaatiota, myös heillä on muiden työntekijöiden tavoin kiinteät työajat, joista joustamista ei voi velvoittaa, sekä työsopimuksen rajaamat työehdot. Luottamushenkilöllä on oikeus käyttää aikaa tehtävän hoitamiseen kohtuullisesti, mutta kuitenkin riittävästi niin, että omien työtehtävien hoitaminen ei vaarannu.

Häirintätapaukset käsitellään Turvallisemman tilan periaatteiden mukaisesti ja häirintätilanteissa auttavat AYY:n häirintäyhdyshenkilöt.

Kiitos ja palkitseminen

Vapaaehtoisuuden palkka on oma hyvä mieli, jonka saa aikaan tehty työ ja siitä saatu kiitos.

Vapaaehtoisorganisaation palkka on kiitos eikä palkkapäiviäkään voi vain jättää pois.

Kiittäminen on tehokkainta, kun läsnä on mahdollisimman paljon ihmisiä, mutta myös kahdenkeskinen kiitos palkitsee. Kiittäminen on rutiinia: kun homma hoidetaan hyvin, kiitos on aina paikallaan. Kiitos on erityisesti paikallaan, kun on suorittanut jonkun vaikean ja ikävän homman. Kaikkea ei myöskään tarvitse suorittaa täydellisesti saadakseen kiitosta.

Kun joku on tehnyt erityisen paljon tai erityisen hyvää työtä, on se myös erinomainen tilaisuus pohtia palkitsemista. Hyvä palkinto suuresta työpanoksesta on voi olla esimerkiksi paikalle tuotu yllätyspizza, yllättävä suklaarasia tai yhteinen tekeminen. Palkitsemista ei tule kuitenkaan sekoittaa lahjomiseen: huonoa johtamista ei voi koskaan korvata suklaalla, vaan omien virheiden myöntämisellä ja korjaamisella.

Monille vapaaehtoisille myönnetään huomionosoituksia AYY:n vuosijuhlilla. Mikäli joku on tehnyt niin paljon töitä vapaaehtoisena AYY:lle, että hän mielestäsi ansaitsee huomionosoituksen, muistathan ehdottaa häntä huomionosoitustyöryhmälle.

reservistä maininta?

Sanasto

Näissä toimintaperiaatteissa käytetään paljon erilaisia käsitteitä. Seuraavassa taulukossa määritellään ja selvennetään yleisimpiä käsitteitä.

Käsite	Määritelmä
Pesti	Vapaaehtoistehävä, jolla on määritelty alku ja loppu. Pestiin liittyvät sitä hoitava vapaaehtoinen, sovitut työtehtävät ja tukimuodot sekä pestaja.
Pestaja	Pestaja on vapaaehtoisen esihenkilö, joka johtaa vapaaehtoisen ryhmää, ohjaa vapaaehtoista työssään ja huolehtii, että vapaaehtoisella on edellytykset hoitaa työnsä. Pestaja käy vapaaehtoisen kanssa tarvittavat keskustelutuokiot.
Vapaaehtoinen	Vapaaehtoinen on kuka tahansa AYY:lle vapaaehtoistyötä tekevä. Vapaaehtoisella on aina pesti. Rekrytoitu vapaaehtoinen on hakenut erillisellä haulla.
Työntekijä	Työntekijä on AYY:n pysyvään organisaatioon kuuluva täysi- tai osa-aikainen henkilö, joka on työsuhteessa AYY:hyn.
Hallituksen jäsen / hallituslainen	Hallituksen jäsen on AYY:n pysyvään organisaatioon kuuluva henkilö, joka on osa AYY:n edustajiston nimittämää hallitusta. Hallituksen jäsen on luottamustoimessa, eikä hänellä ole työaikoja. Hallituksen jäsenet vaihtuvat vuosittain.
Puheenjohtajisto	Vapaaehtoisryhmän puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Mikäli ryhmällä on vain puheenjohtaja, tällä termillä viitataan pelkkään puheenjohtajaan.

